

NOLI ME TANGERE

KABANATA III

NOLI ME TANGERE

KABANATA III:
ANG HAPUNAN

*BASAHIN AT UNAWAIN
ANG KABANATA III*

Siyang-siya ang kalooban ni Padre Sibyla.

Masama naman ang loob ni Padre Damaso, kaya't bawat maraanang silya ay sinisíkaran. Ang tinyente ay walang kibo, at ang iba nama'y nag-uukol ng papuri sa handa ni Kapitan Tiyago.

Lumingon si Donya Victorina nang matapakan ng tinyente ang kola ng kanyang bestido.

"Wala ba kayong mata?" pasigaw nitong wika.

"Mayroon, Ginang, at higit na malinaw kaysa inyong mga mata. Ako'y nawiwili lamang sa pagtingin sa pagkakulot ng inyong buhok," tugon ng tinyente at saka lumayo.

Sabay na tumungo sa kabesera ang dalawang pari na tila nagkahiyaan pa.

"Iya'y para sa inyo, Padre Damaso," ani Padre Sibyla.

"Sa inyo po, Padre Sibyla. Kayo ang unang kakilala at kumpesor ng nasirang maybahay... At alang-alang din sa inyong gulang, katungkulan, at kapangyarihan."

*"Hindi po naman katandaan; ngunit kayo ang kura ng bayan!"
ang wika ng Pransiskano na hindi bumibitiw sa silya.*

*"Kung siya ninyong utos ako'y sumusunod," ani Padre Sibyla
at umakmang uupo.*

"Hindi ko iniuutos..." hadlang ng Pransiskano.

*Uupo na sana ang Dominikano ngunit nagkatama ang tingin
nila ng opisyal. Inalok niya ang opisyal, gayong ang paniwala
nila, ay higit na mataas ang isang kusinerong uldog kaysa lalo
ng mataas na puno ng pamahalaan.*

Tumanggi ang tinyente dahil sa mapapagitna siya sa dalawang pari. Hindi naalaala ng dalawa ang naghandog ng piging.

"Don Santiago, hindi po ba ninyo kami sasaluhan?" anyaya ni Ibarra. Puno na ang mesa kaya anyong titindig ito. "Si Luculo ay hindi kumakain sa bahay ni Luculo," ani Kapitan Tiyago.

"Diyan kayo! Huwag kayong tumindig" ani Kapitan Tiyago. "Ang handang ito'y pasalamat sa Birhen dahil sa inyong pagdating."

Ipinakuha ng Kapitan ang tinola na malaon nang hindi natitikman ni Ibarra. Sa kasamaang-palad ang napatapat na pinggan kay Padre Damaso ay may lamang isang ulo at isang pakpak na lumulutang sa maraming sabaw at upo, samantalang ang iba'y hita at pitso, lalung-lalo na si Ibarrang nagkapalad na mapatama sa lamang-loob. Sa sama ng loob ng Pransiskano ay dinurog ang upo. Humigop ng kaunting sabaw at ibinagsak nang malakas ang kutsara at isinulong ang pinggan.

Itinanong ni Laruja kay Ibarra kung ilang taon na siyang wala sa Pilipinas. Sinabi ni Ibarrang humigit kumulang sa pitong

taon na siyang wala sa Pilipinas, sinagot ni Larujang marahil nakalimutan na niya ang kanyang bayan.

"Kahit ako'y nakalimutan ng aking bayan, sa lahat ng sandali siya'y naaalaala ko," tugon ni Ibarra.

"Ano ang ibig ninyong sabihin?" tanong ng lalaking mapula ang buhok.

"Ako po'y may isang taon nang walang balitang natatanggap mula sa Pilipinas. Ang katulad ko po'y isang dayuhang hindi nakaalam kung kailan at paano namatay ang kanyang ama."

"Ah!" bulalas ng tinyente

"Saan kayo naroon at hindi kayo tumelegrama?" tanong ng Donya. "Nang kami'y ikasal, kami'y tumelegrama sa Espanya."

"Ako po'y nasa Alemanya at sa Polonyang sakop ng Rusya nitong huling dalawang taon."

Sa oras na ito kailangang magsalita si Doktor de Espadaña.

"Natagpuan po бага ninyo ang isang Polako na taga B... Barsobya, na nagngangalang Stadnitzki?" tanong ni Doktor de Espadaña.

Marahil po, nguni't hindi ko na maalaala," tugon ni Ibarra.

"Hindi siya maaaring pag...kamalan," dugtong ng Doktor na lumakas ang loob. "Mapula ang kanyang buhok at masamang mangastila."

"Mahusay na palatandaan nguni't sa ilang consulado lamang nagamit ko ang wikang Kastila."

"Paano kayo nakikipag-usap kung gayon?" pahangang tanong ni Donya Victorina.

"Ang wika po roon ang aking ginagamit, Ginang."

"Nagsasalita rin po ba kayo ng wikang Ingles?" tanong ng Dominikano na sanay sa Ingles pidgin sapagkat nanirahan sa Hongkong.

"Isang taon po akong nanirahan sa Inglatera na ang tanging wikang ginagamit ay Ingles."

"Aling bansa sa Europa ang naiibigan ninyo?" tanong ng may mapulang buhok.

"Kahit aling malayang bayan sa Europa, ngunit una sa lahat ang Espanya na siya kong pangalawang inang-bayan."

"Ano naman po ang pinakamahalagang bagay na inyong nakita na naging katangi-tangi sa pamumuhay, sa pananampalataya at sa lahat na?"

Nag-isip si Ibarra bago sumagot.

"Bago ako tumungo sa isang bayan ay pinag-aralan ko muna ang kanyang kasaysayan at pagkatapos ay wala nang katangian ang bawat makita ko. Ngunit natiyak kong ang kasaganaan o kadahupan ng bayan ay nasasalig sa kanilang kalayaang taglay."

"Iyan lamang ang nakita mo...? Sayang ang ginugol mong salapi kung iyan lamang ang natutuhan mo. Alam na iyan ng lahat ng bata sa paaralan," pakutyang sabad ni Padre Damaso.

Nangamba ang lahat na baka magkaroon ng kaguluhan. Si Ibarra'y nagulumihanan. Di niya malaman ang isasagot. Sa halip na sabihing "Magtatapos na ang hapunan at kayo'y bundat na," ay nagpipigil at ganito ang sinabi:

"Mga ginoo, hindi dapat ipagtaka ang sinabi ng aming dat- ing kura. Ang sinabi nila'y nagpapagunita sa aking kabataan. Salamat at binubuhay nila ang nakaraang panahong ipinagsalo nila ng aking ama sa aming maralitang hapag."

Nakita ng Dominiko na ang Pransiskano'y nanginig. Si Ibarra nama'y tumindig at nagsalita.

"Mga ginoo, ipagpatawad ninyo ang aking pag-alis. Ako po'y lalakad bukas kaya't marami akong gawaing dapat lutasin. Tapos na ang mahalagang bahagi ng hapunan at bahagya na akong uminom ng alak. Mga ginoo... sa ikabubuti ng Espanya at Pilipinas," kasabay niya ang tinyente sa pagtungga ng alak.

Pinigilan ni Kapitang Tiyago si Ibarra sapagkat darating si Maria Clara na sinundo ng kanyang Tiya Isabel. Darating din ang bagong kura.

Nangako si Ibarra na babalik kinabukasan at tuloy na umalis, samantalang ibinulalas ng Pransiskano ang sama ng loob.

"Nakita na ninyo" ang sabi ni Padre Damaso sa may mapulang buhok. "Iyan ang kasamaang dulot ng pagpapaaral sa Europa - nagiging mapagmataas. Dapat ipagbawal ng pamahalaan ang gayon."

Nang gabing yaon sa pitak ng Estudios Coloniales ay isinulat ng binatang mapula ang buhok kung bakit ang isang pakpak at isang leeg ng manok ay naging sanhi ng alitan sa isang salusalo; ang mayhanda ay walang kabuluhan sa isang piging at hindi dapat magpaaral ng Pilipino sa ibang lupain, ni turuang bumasa.

TALATINIGAN

Ibigay ang kahulugan ng mga salitang may salungguhit sa pangungusap.

1) Siyang-siya ang kalooban ni Padre Siblya.

2) Lahat ay nag-uukol ng papuri sa binata.

3) Pinag-aagawan ni Padre Damaso at Padre Sibyla ang kabesera.

4) Nasa mga pinuno ang kadahupan ng bayan.

5) Sayang ang
ginugol mong salapi.

6) Nangamba ang
lahat sa ibubunga ng
usapan.

7) Siya ay
nagulumihanan sa
pangyayari.

8) Ikaw ay
bundat na sa
kakakain.

9) Ito ang
nagpapagunita sa
aking kabataan.

10) Tinungga niya
ang alak.

GABAY-DIWA

*Ipaliwanag ang kahulugan ng mga
sumusunod*

- 1) Si Luculo ay hindi kumakain sa bahay ni Luculo.
- 2) Ang isang bayan bago ko puntahan ay inaalam ko muna ang kanyang kasaysayan at sa bantahang ito ay lagi kong nakikita ang kaginhawahan at kahirapan ng mga bayan na may kaugnayan sa kanilang kalayaan o kagipitan.

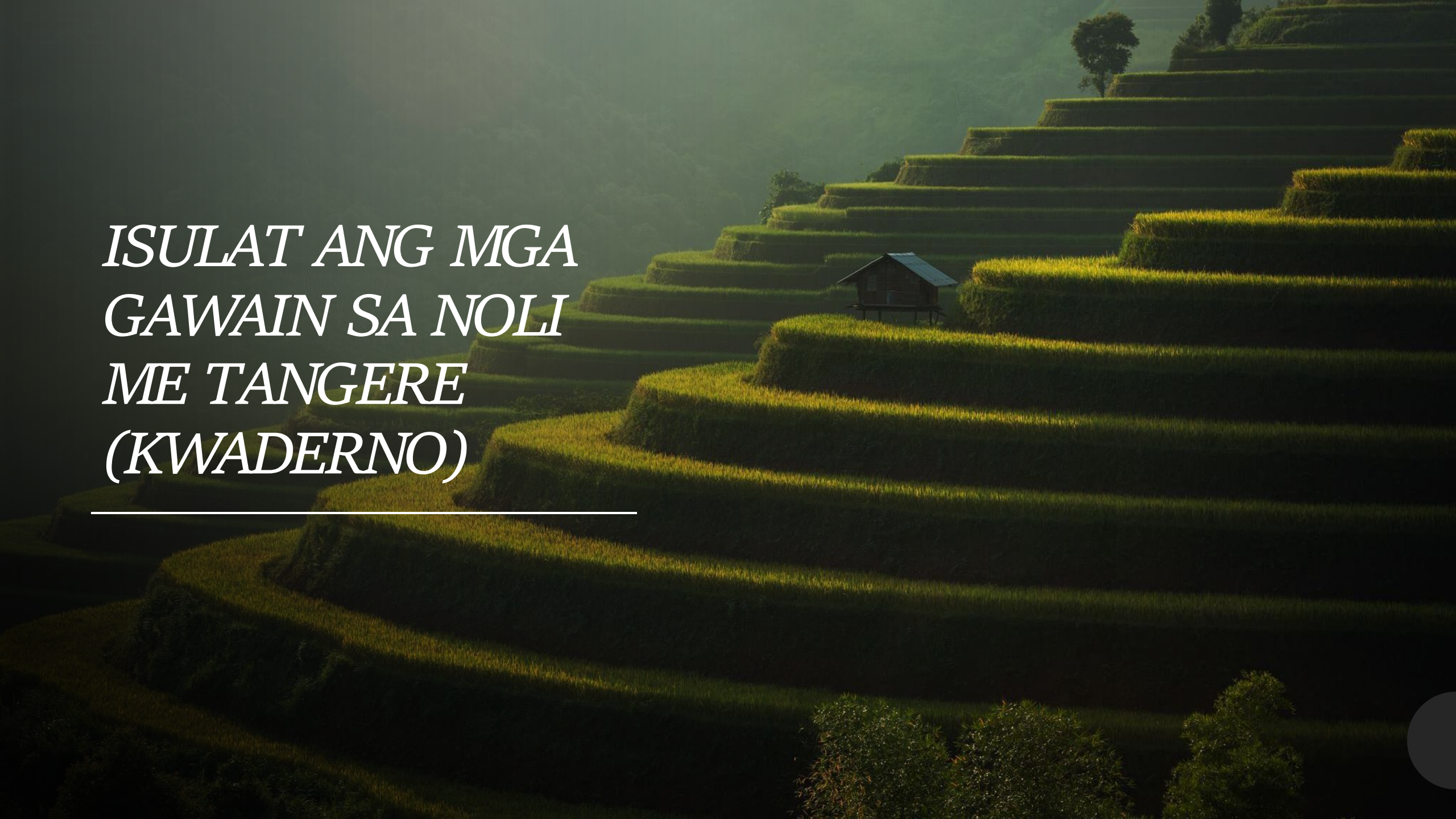

IBIGAY MO

ANG BUOD NG

KABANATA 3

*ISULAT ANG MGA
GAWAIN SA NOLI
ME TANGERE
(KWADERNO)*

WAKAS

KABANATA 3 -> KABANATA 4